

Біоенергетична асоціація України

Вих. №637 від «17» червня 2024 року

Заступнику Керівника Офісу Президента України
ШУРМІ Р. І.

Голові Національної комісії, що здійснює
державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг
ТАРАСЮКУ В. В.

Генеральному директору ТОВ «Оператор ГТС України»
ЛИПШІ Д. О.

*Щодо проблем розвитку та
виробництва біометану в Україні*

Шановний Ростиславе Ігоровичу!

Громадська спілка «Біоенергетична асоціація України» (БАУ), що об'єднує провідні компанії, що працюють на ринку біоенергетики, висловлює Вам повагу та звертається з проханням розглянути питання розвитку виробництва біометану в Україні.

Україна наполегливо прагне стати невід'ємною частиною Європи та бути повністю інтегрованою в систему енергетичної безпеки ЄС. Сьогодні українські компанії намагаються розвивати виробництво біометану з відходів агропромислового сектору, що є сталим та «зеленим» джерелом енергії. В той же час існують проблеми, без нагального вирішення яких, галузь виробництва біометану фактично не зможе функціонувати в Україні.

1. Питання приєднання біометанових заводів до газорозподільних мереж та операційної діяльності

Сьогодні процес приєднання біометанових заводів до газорозподільних мереж відбувається надто повільно і потребує врегулювання шляхом внесення змін до Кодексу ГРМ/Кодексу ГТС та виконання ряду організаційно-технічних заходів. З чотирьох біометанових заводів, які на даний час приєднуються до ГРМ, тільки один завершив процес приєднання протягом 6 місяців, а інші продовжують процес вже понад 6 місяців. Наше бачення проблем і можливих шляхів їх вирішення викладено нижче.

1.1. Довгі терміни отримання технічних умов приєднання від Операторів ГРМ. Причиною цього ми вбачаємо те, що технічні умови надаються філіями, однак всі рішення і погодження здійснюються через центральний офіс Оператора. За такого порядку роботи фактичний термін видачі технічних умов складає більше 6 календарних місяців. **Пропонуємо розробити та затвердити типову форму технічних умов приєднання біометанових заводів до ГРМ.** Технічні умови, що вже були видані Оператором ГРМ можуть бути основою для розробки типової форми. Крім того, пропонуємо встановити граничні терміни підписання та

набрання чинності технічними умовами – не більше 30 календарних днів з моменту їх видачі.

- 1.2. Довгі терміни підписання технічної угоди.** Процес підписання технічної угоди з Оператором ГРМ може займати більше 6 місяців. Одна з компаній змушена була зупинити роботу біогазового комплексу, так і не отримавши дозволу подати тестову партію біометану в мережу без підписаної технічної угоди. **Пропонуємо розробити та затвердити типову форму технічної угоди про умови приймання-передачі біометану газорозподільною системою.** Технічна угода, що вже була підписана Оператором ГРМ може бути основою для розробки типової форми. Крім того, на нашу думку, доцільно встановити граничний термін набрання чинності технічною угодою – не більше 30 календарних днів моменту надання Оператором ГРМ проєкту технічної угоди. Це значно спростить процес підписання технічних угод, оскільки залишиться заповнити лише деякі поля згідно раніше виданих технічних умов, зазначити ВОГ тощо.
- 1.3. Відсутність сучасної акредитованої лабораторії в Україні,** яка могла би проводити аналізи біометану. Відповідно, виробники змушені самостійно шукати лабораторії, що можуть виконувати необхідні аналізи якості біометану (наприклад лабораторії Оператора ГТС). Проте ці лабораторії внутрішні і тільки конструктивна позиція Оператора ГТС дозволяє виробникам хоча б частково робити необхідні аналізи якості біометану. На нашу думку, для вирішення ситуації можливе залучення коштів міжнародної технічної допомоги для створення в Україні відповідної акредитованої лабораторії, наприклад на базі АТ «НАК «Нафтогаз України».
- 1.4. Обмежені потужності ГРМ щодо прийняття біометану в певні періоди.** В Україні однією з основних проблем у приєднанні біометанових установок є нерівномірність споживання ПГ впродовж календарного року (літо/зима) і навіть впродовж однієї доби (день/ніч). Як рішення, вбачаємо за можливе появу «біометанових кластерів», що можуть бути створені об'єднавши мережі Оператора ГРМ з мережами Оператора ГТС. Вирішення даного питання потребує комплексу організаційно-технічних заходів по реконструкції існуючої ГРМ і ГТС шляхом підключення сусідніх потужних мереж в кільце з однаковим тиском (6 Бар, 12 Бар), що потребує значних інвестицій та ускладнює сам процес приєднання додатковими роботами (виділення землі, розробка проєктів закільцювання мереж, переведення магістральних мереж в газорозподільчі тощо). Іншим варіантом вирішення може стати надання оператором ГРМ потенційної точки для приєднання когенераційної установки чи мобільної котельні, де біометан можна спожити на випадок відсутності можливості відбору з боку побутових та непобутових споживачів оператора ГРМ.
- 1.5. Вимоги до вищої теплотворної здатності біометану.** Показник теплотворної здатності біометану може відрізнятись від показника природного газу на 1-2% за рахунок того, що в біометані відсутні домішки інших горючих газів, як в природному газі. Вказане обумовлено технологією виробництва. Для досягнення високої концентрації біометану необхідне встановлення надто дорогівартісного

обладнання збагачення біогазу, що суттєво знижує рентабельність виробництва біометану, особливо в установках малої потужності. **Пропонуємо передбачити** в Кодексі ГТС вимоги для біометану щодо вищої теплотворної здатності - не нижче 10,0 МДж/м³. Вказана норма буде відповідати практиці ряду європейських країн, які встановили цей показник для біометану навіть нижче – до 9,95 МДж/м³.

- 1.6. Відсутність спрощених процедур приєднання біометанових заводів до газорозподільних та електричних мереж.** Пропонуємо розширити спрощену процедуру приєднання до газорозподільних мереж під час дії воєнного стану на біометанові установки, за аналогією як це передбачено для газотурбінних або газопоршневих установок, у тому числі когенераційних установок¹. Також вкрай необхідно розширити спрощену процедуру приєднання до електричних мереж під час дії воєнного стану на біогазові, біометанові установки та електростанції і ТЕЦ на біомасі, за аналогією як це передбачено для газотурбінних або газопоршневих установок, у тому числі когенераційних установок².
- 1.7. Пропонуємо створити механізм «єдиного вікна» в організаційних структурах Операторів ГТС/ГРМ,** які будуть надавати компаніям, що впроваджують біометанові проєкти в Україні, оперативні та кваліфіковані консультації щодо умов підключення біометанових заводів до ГРМ/ГТС.

2. Питання сталого розвитку біометанового сектору в Україні

Звертаємо Вашу увагу також на необхідність вирішення ряду системних питань, пов'язаних з біометаном. Подальший розвиток ринку біометану в Україні потребує налагодження механізмів міжнародної торгівлі, які сприятимуть експорту українського біометану до Європейського Союзу. Вже здійснені важливі кроки, зокрема, Верховна Рада України прийняла законопроект № 9456 «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо митного оформлення біометану», який був розроблений на виконання Меморандуму між Україною та ЄС щодо стратегічного партнерства у сфері біометану, водню та інших синтетичних газів. Проте просимо звернути увагу на наступні системні питання, які потребують Вашої особливої уваги:

- 2.1. Потреба визначити міністерство, відповідальне за реалізацію політики з розвитку біометанової галузі в Україні та за загальну координацію роботи міністерств і відомств з цього питання** (енергетика, агровиробництво, розвиток інфраструктури та місцевих громад, економіка, євроінтеграція).
- 2.2. Однією із ключових проблем є забезпечення доступу українських виробників біометану до європейської бази даних біометану – Union database,** без чого українські виробники не зможуть експортувати біометан на європейський ринок. Необхідно забезпечити ефективну комунікацію з Європейською комісією та виконання вимог з приєднання до Union database, зокрема, щодо верифікації даних щодо об'ємів біометану. Належну верифікацію даних забезпечить залучення

¹ <https://www.nerc.gov.ua/acts/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-nkrekp-vid-29-bereznaya-2022-roku-355-2>

² <https://www.nerc.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-zmin-do-postanovi-nkrekp-vid-26-bereznaya-2022-roku-352-6>

